

Κομοτηνή, 11.05.2023

Ο ν. 4800/2021 επεδίωξε να ενισχύσει τη σύμπραξη των γονέων και την ενεργό συμμετοχή τους, στις αποφάσεις, που αφορούν το παιδί. Το ανωτέρω αντανακλάται στις διατάξεις των άρθρων 1513 και 1519 ΑΚ, για τα σημαντικά ζητήματα επιμέλειας. Ωστόσο, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή προκειμένου η συμμετοχή των γονέων να μην μετατραπεί σε νάρκη σε βάρος του συμφέροντος του παιδιού τους. Εύστοχα, επεσήμανε η αξιότιμη Εφέτης μας, κα ΤΣΕΤΤΑ, ότι απαιτείται σοβαρότητα και ωριμότητα από το δικηγορικό σώμα, κατά την ενημέρωση των πολιτών, σχετικά με το νέο νομοθετικό πλαίσιο, στο πλαίσιο περιορισμού του φαινομένου μαζικής «δικαστηριοποίησης» των οικογενειακών υποθέσεων. Ωστόσο, στο σημείο αυτό, θα ήταν παράλειψη να μην επισημανθεί, ρητά, ότι η ως άνω δεοντολογική υποχρέωση ημών των δικηγόρων, ως συλλειτουργών της δικαιοσύνης, καθίσταται, αντικειμενικά, δευτερεύουσα, αν αναλογισθούμε ότι πρωτεύουσα και κύρια καθίσταται η ατομική ευθύνη των γονέων να επιδεικνύουν σοβαρότητα και ωριμότητα, ώστε να συνεργάζονται και να συμπορεύονται, ουσιαστικά, υπηρετώντας, αλληλέγγυα, το συμφέρον του παιδιού τους, κατά το χρόνο, μετά τη διάσταση/διαζύγιο. Το ανωτέρω αποτέλεσε, άλλωστε, και την ευχή της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής στην ακροτελεύτια πρόταση της Αιτιολογικής Έκθεσης του συγκεκριμένου νομοσχεδίου. Συνεπακόλουθα, κατά την άποψή μου, εμπίπτει στην κυριαρχική βούληση των εκάστοτε γονέων, ο τρόπος που θα χρησιμοποιήσουν τις δυνατότητες, που τους παρέχει ο νόμος: ως πεδίο σύμπραξης και συνεργασίας ή ως πεδίο αντιπαράθεσης και μάχης; Ο νομοθέτης, στο πλαίσιο της διάταξης του άρθρου 1512ΑΚ, εκπέμπει το μήνυμα ότι, στις οικογενειακές υποθέσεις, το Δικαστήριο συνιστά το έσχατο καταφύγιο και σωρευτικά, κατοχυρώνει τη δυνατότητα εξωδικαστικής επίλυσής τους, στο πλαίσιο της διαδικασίας διαμεσολάβησης. Επομένως, οι ΓΟΝΕΙΣ δεν οφείλουν, απλώς, να λάβουν την απόφαση, που εξυπηρετεί, καλύτερα, το συμφέρον του παιδιού αλλά να τη λάβουν με τον πλέον συμφέροντα τρόπο, για το παιδί τους.

Θα μου επιτρέψετε και ένα ακόμη σύντομο σχόλιο, σχετικά με το γράμμα της 1520 §2 ΑΚ και όσα, διεξοδικά, ανέλυσε η αξιότιμη Πρόεδρος μας, κα Αλεξακίδου. Κατά τη γνώμη σημαντικού μέρους της θεωρίας και κατά την ταπεινή επιστημονική μου κρίση, το γράμμα της 1520 §2 ΑΚ κρίνεται στενότερο από ότι θα ήταν σκόπιμο, κατά το ότι για την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης, προϋποτίθεται ήδη υφιστάμενη κοινωνικοσυναισθηματική σχέση με το παιδί. Η

εξάρτηση του δικαιώματος επικοινωνίας από ήδη υφιστάμενη κοινωνικοσυναισθηματική σχέση δημιουργεί έντονο προβληματισμό, αναφορικά με τη συμβατότητα του ελληνικού δικαίου με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Το συγκεκριμένο ζήτημα απασχόλησε το ΕΔΔΑ στην υπόθεση Anayo κατά Γερμανίας¹. Το ιστορικό της εν λόγω

¹ ΕΔΔΑ, απόφαση της 21.12.2010, αριθμός προσφυγής 20578/2007

υπόθεσης συνοψίζεται ως εξής : Ο Αναγο, νιγηριανής καταγωγής διατηρούσε σχέσεις με έγγαμη γυναίκα με την οποία απέκτησε δίδυμα. Νομικά, θεμελιώθηκε πατρότητα στο σύζυγο της μητέρας των διδύμων τέκνων, ο οποίος ανέλαβε γονεϊκό ρόλο με αποτέλεσμα, κατά το γερμανικό δίκαιο, να μη χωρεί προσβολή της πατρότητας από το βιολογικό πατέρα. Έτσι, οι «νομικοί γονείς» στέρησαν στον νιγηριανής καταγωγής Αναγο κάθε δυνατότητα επικοινωνίας του με τα παιδιά, με αποτέλεσμα να μη δημιουργηθεί κοινωνικοσυναισθηματική σχέση μαζί τους. Κατά τον πρώτο βαθμό, το γερμανικό δικαστήριο δέχθηκε την αγωγή του Αναγο, περί επικοινωνίας του με τα βιολογικά του τέκνα, βασιζόμενο σε ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη, κατά την οποία ήταν σημαντικό για τα παιδιά να γνωρίζουν την καταγωγή τους. Ωστόσο, στο δεύτερο βαθμό, η πρωτοβάθμια απόφαση εξαφανίστηκε με την αιτιολογία ότι δεν υπήρχε, νομικά, συγγένεια μεταξύ του αιτούντος και των παιδιών ούτε είχε αναπτυχθεί κοινωνικοσυναισθηματική σχέση μεταξύ τους (: του αιτούντος και των παιδιών) ενώ επισημάνθηκε ότι στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο δεν υφίστατο περιθώριο να ληφθεί υπόψη το συμφέρον των παιδιών. Εν τέλει, το γερμανικό ακυρωτικό απέρριψε το αίτημα του Αναγο να εξετάσει την υπόθεση με αποτέλεσμα, κατόπιν εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, ο τελευταίος να προσφύγει ενώπιον του ΕΔΔΑ, που τον δικαίωσε διαπιστώνοντας παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ και έκρινε ότι στο πλαίσιο της οικογενειακής ζωής προστατεύεται όχι μόνο η υπάρχουσα οικογενειακή ζωή αλλά και η επιθυμία δημιουργίας της, εφόσον η ανυπαρξία της δύναται, αντικειμενικά, να αποδοθεί στη συμπεριφορά του εκάστοτε προσφεύγοντος. Ειδικότερα, το ΕΔΔΑ αναγνώρισε ότι ο δικαιολογητικός λόγος της γερμανικής ρύθμισης, η οποία προβλέπει περιορισμούς στο δικαίωμα επικοινωνίας τρίτων, ακόμα και αν συνδέονται, βιολογικά, με το παιδί θεμελιώνεται στην αναγκαιότητα προστασίας των υπαρχόντων οικογενειακών δεσμών, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η στάθμιση αυτή δεν ήταν ικανοποιητική, διότι δεν είχε ληφθεί υπόψη το συμφέρον των παιδιών. Στο σημείο αυτό, θα ήταν παράλειψη να μην επισημανθεί ότι η συγκεκριμένη απόφαση του ΕΔΔΑ οδήγησε, το έτος 2013, σε τροποποίηση του γερμανικού δικαίου με τη θέσπιση διάταξης, στην οποία προβλέπεται το δικαίωμα επικοινωνίας του βιολογικού πατέρα, εφόσον επιδειξει γνήσιο ενδιαφέρον για το παιδί και εφόσον η επικοινωνία εξυπηρετεί το συμφέρον του τελευταίου.

Θα ήθελα να ολοκληρώσω τη σύντομη και αυθόρμητη παρέμβαση μου με μια τελευταία υπόμνηση. Έχοντας ως εμπειρικό γνώμονα το σύνολο των οικογενειακών υποθέσεων, που έχω χειρισθεί, δικηγορικά, μέχρι και σήμερα, θα ήθελα να τονίσω ότι οι «προβολείς» θα πρέπει να φωτίζουν, σταθερά, το αντικειμενικό συμφέρον των παιδιών και όχι τον εγωισμό των εν διαστάσει ή πρώην συζύγων, διότι ο ρόλος του γονέα συνιστά αυτουπερβατικό «μαραθώνιο ζωής» και απαιτεί σοβαρότητα, υπευθυνότητα και ωριμότητα. Σας ευχαριστώ.

